

Juleglæden udeblev i Betlehem

Af Lissi Rasmussen, dr. theol., formand for IKS

Mens kristne i hele verden glædede sig over julen og vendte deres blik og hjerter mod Betlehem, hvor Jesus blev født og englene for første gang proklamerede budskabet om fred på jorden, sørgede man i Betlehem. Juleaftensdag måtte man igen begrave et af de mange ofre for urolighederne, der startede i slutningen af september. Længselen efter fred og retfærdighed i byen større end nogensinde.

Betlehem er i dag langt fra så idyllisk og fredelig, som vi synger om den i vore julesalmer, men er præget af død, sorg og ødelæggelse. Børn tør ikke gå i seng af frygt for bombninger og mareridt. Forældre ængstes for deres børn, som de ikke kan beskytte mod den fortsatte terror og voksende destruktion overalt omkring dem.

Igennem længere tid har jeg haft nær kontakt med den lutherske kirke i Betlehem og det Internationale Center, der blev etableret i tilknytning til kirken i 1995, og hvis drivende kraft er den lokale lutherske præst. Centret har til formål er skabe dialog mellem folk med forskellig kulturel og religiøs baggrund. Af aktiviteter kan nævnes programmer for reintegration, for kunst og musik, uddannelse af turistguider, kvindestudier samt nationale og internationale konferencer.

Jeg har to gange indenfor det sidste år opholdt mig i byen, dels for at holde forelæsninger om dialog for kristne og muslimske palæstinensere, dels for at etablere kontakt mellem centret i Betlehem og Islamisk-Kristent Studieceter. Vi havde bl.a. planer om at arrangere en fælles dialog-konference til foråret. Konferencen må imidlertid udskydes på grund af urolighederne. Under begge ophold har jeg rejst en del på Vestbredden og fået et vist indtryk af palæstinensernes belastende hverdag.

Det var dog dengang (i oktober 1999 og april 2000) opløftende at være vidne til de enorme forandringer, byen undergik. Der var en hektisk aktivitet i byen. Den urbane infrastruktur skulle udvikles – med faciliteter som børnehaver og bedre hospitaler. Der blev bygget, gravet og renoveret overalt. Hoteller skød op med rekordfart. Mere end en milliard kr. var afsat til at forny byen.

Aktiviteterne syntes at virke som en helingsproces for indbyggerne – efter 30 års israelsk besættelse – og en lejlighed til at forenes omkring et fælles mål. Man fornemmede deres håb og drømme om en langvarig fred, en fredelig regional sameksistens og udvikling. Disse håb og drømme blev symboliseret i sloganet "Betlehem 2000" – et projekt, der skulle gøre byen klar til at modtage millioner af turister og pilgrimme op til århundredskiftet. Betlehem var det palæstinensiske selvstyres stolte by, dets ledende stjerne.

I de seneste måneder har jeg modtaget mere og mere foruroligende breve fra kristne i Betlehem. De udtrykker en voksende bekymring og pessimisme. Manglende bevægelsesfrihed, som forårsager fattigdom, elendighed og sult; afbrudt kommunikation, aflysning af undervisning, fordi eleverne ikke er i stand til at komme frem; huse der er blevet beskudt af op til 100 skud, mens børn lå fladt på gulvet og bad Gud spare deres liv. Specielt er man bekymret for børn og unge, som udgør op til 60% af befolkningen, og som ikke forstår hvad der sker omkring dem. De bliver alvorligt traumatiseret og er konstant bekymret for deres egen og forældrenes sikkerhed. Derfor har bl.a. kirken startet et kriseprogram for børn og deres forældre for at hjælpe dem til bedre at tackle deres traumer. Dette gøres bl.a. ved hjælp af kunst og musik.

Flere og flere kristne palæstinensere (især de bedre uddannede) tænker på at emigrere for at slippe væk fra en håbløs dagligdag. Offentlige faciliteter og private hjem destrueres i større og større omfang. Snesevis af familier har måttet forlade deres hjem for at redde deres liv og bor

spredt i forskellige huse. Hver nat nye bombninger, hver nat et nyt tilflugtssted. Arbejdsløsheden er vokset dramatisk, og flere familier kæmper en daglig kamp for at overleve og bevare deres værdighed. Turistkontorer og hoteller har måttet lukke – alt det, som netop var bygget op siden 1995, da byen kom under palæstinensisk selvstyre. Dette er situationen i Betlehem op til julen år 2000.

For et år siden var kirkerne i Betlehem fyldt med besøgende fra hele verden, både i adventstiden og juledagene. Tusinder af pilgrimme og turister stimlede sammen i byen, og gaderne var oplyst af farverige lys. I år er gaderne tomme, forretningerne lukkede, og indbyggerne bliver glade, når de får øje på en enkelt turist. Sidste år sang lokale og internationale kor om englens glædelige budskab, og magiske shows blev vist for børnene, hvis øjne strålede ved synet af de mange farver og lys. I år fyldes de samme øjne af angst og frygt. De eneste lys de ser er flammer fra eksploderende missiler og stråler fra helikoptere, der svæver lavt ned over deres hjem. Den eneste lyd, de hører, er den der kommer fra kugler og granater, som regner ned over deres skoler og legepladser.

For at overvinde frygten og genvinde kontrollen over gaderne, organiserede de lokale kirker i Betlehem-området, på initiativ af den lutherske kirke, om aftenen 2. søndag i advent en stille lys-march gennem Betlehems gamle bydel. Mere end 2.500 palæstinensiske kristne, mænd, kvinder og børn samt kristne fra udlandet deltog for at bevidne det faktum, at mennesker ønsker at være aktive i og have kontrol over deres eget liv. De marcherende blev modtaget af kirkeklokker fra de kirker, de passerede på vejen, og de bar bannere, hvorpå der stod: "Retfærdighedens lys, ikke magtens ild til fredens land". En økumenisk nordamerikansk kirkelig delegation bestående af 26 kirkeledere, som er i Palæstina på et solidaritetsbesøg, deltog i marchen sammen med kirkeledere fra Jerusalem. Det var den største forsamling af kristne siden pavens besøg i marts 2000. Den sluttede med oplæsning af en pressemeddelelse på forskellige sprog. Pressemeddelelsen siger bl.a.:

"Vi marcherer i aften for at bryde verdens tavshed i forhold til den uretfærdighed, som begås imod vore civile, der holdes som gidsler af israelsk magt og aggression. Vi marcherer for at fortælle verden om den vedvarende 50-års kamp for at realisere vores selvbestemmelse og frihed.

Vi marcherer for de familier, som har mistet deres hjem på grund af missiler, for vore børn, som er traumatiseret af israelske helikoptere og af bevæbnede jødiske bosættere, der drager omkring i vore gader.

Vi marcherer for at forkynde budskabet om håb og lys for mennesker, der søger retfærdighed og frihed rundt omkring i verden. For at overvinde vores frygt og tænde et håbets lys. Vi marcherer i Betlehem, Jesu fødeby, for at opfordre alle til at bryde tavsheden og spille en aktiv rolle i skabelsen af fred og retfærdighed, så at opstandelsens lys igen kan skinne på Jerusalem."

Da Josef og Maria kom til Betlehem for 2000 år siden, var det en lille, ubetydelig by med 300-1.000 indbyggere. I dag har selve byen ca. 40.000 indbyggere. Kun 13% af indbyggerne er kristne, en stadig mindre minoritet. I hele Betlehem distrikt (inkl. Beit Jala og Beit Sahour) er dog ca. 30% kristne.

Der er en stor mangfoldighed af forskellige kirker i Betlehem. Kirken i Jerusalem er dog moderkirke for alle kirkerne i Palæstina. Den græsk-ortodokse kirke er en af de ældste kirker i byen og har i dag 2.000 medlemmer, mens den græsk-katolske har cirka 500 medlemmer. Den armenske menighed udgør kun 40 familier, mens den syrisk-ortodokse har cirka 1.000 medlemmer. Den romersk-katolske kirke er den største med dens omkring 3.000 medlemmer, og den lutherske kirke har cirka 350 medlemmer, men har til gengæld spillet en særdeles aktiv og central rolle, både når det gælder udvikling af byens infrastruktur og turistindustri, socialt arbejde, undervisning og tværreligiøs dialog.

Der afholdes hvert år julefester på tre forskellige tidspunkter, nemlig den 24.-25. december for katolikker og protestanter, den 6. januar for de ortodokse og den 18. januar for de armenske kristne. I 1995 fandt den første julefejring sted, efter at israelsk militær havde trukket sig ud af området. Den 24. december synges koral-sange, og der er en lystændingsceremoni på Krybbepladsen foran fødselskirken. Den 25. december plejer jøder, muslimer og kristne at demonstrere for fred i byen.

Men dette års julefejring levede slet ikke op til de tidligere års forventninger. Byens afsondrethed fra omverdenen, fattigdommen og frygten for krigsscener gjorde det umuligt. Mange af de sædvanlige aktiviteter blev aflyst. Alle festlighederne på krybbepladsen foran Fødselskirken var aflyst. Der var ingen juleudsmykning i gaderne. Byen blev totalt lukket af for omverdenen. Kun et par hundrede pilgrimme trodsede det israelske militærs vejspærringer, hvilket kun kunne gøres til fods. Kun den latinske patriark og Yasser Arafat fik tilladelse til at passere i bil for at deltage i den katolske midnatsmesse.

En kendt engelsk/amerikansk julesalme er blevet gendigtet for at beskrive situationen

*O Little Town of Bethlehem, how still we see thee lie;
Above thy deep and restless sleep, a missile glideth by.
And over dark streets soundeth the mortar's deadly roar,
while children weep in shallow sleep
for friends who are no more.*

*How silently, how silently their hope has gone away.
No longer rings; no choir sings in shepherds' fields this day.
The angels in the heavens are hushed in sad lament.
Messiah's home has been burnt down
By those to whom He was sent.*

*O sing for wholly innocents who hurled a hopeless stone.
Who ran from tank, who, wounded, sank in gutters all alone.
Their eyes by bullet blinded, their lungs by gasses burned.
In sad exile, the Holy child
knows Herod has returned.*

*O Holy child of Bethlehem, descend to us we pray.
Your love bring down on David's town: Drive fear and hate away.
Awake the ire of nations, let justice be restored.
Rebuild the peace in silent streets
Where once your love was born.*

Englernes proklamation til hyrderne i dette område for 2000 år siden: "Frygt ikke!" er et budskab, der i dag er mere behov for end nogensinde i Betlehem – som påmindelse til de lidende om, at de er medlemmer af Guds familie, en opmuntring til at holde glæden og håbet i live.